HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דישראל נמי מישרא שרי. בהגהה לימר זמנו: **נעולם ר' יהודה היא.** דלעיל ג"כ דנקיט ליה מקרא בשאור זמנו לסר קרא בשאור דישראל קאמר לגבי דנכרי שרי: **ויליף שאור דאכילה.** כלומר ממך דגבי לא יאכל מצות שאור דכתיב ומותר חמנו של נכרי לף באכילה ואפי' בספח מן התורה: **נעולם ר' שמעון היא.** דלמר מלאוריימא לא מיתסר חמץ אחר זמנו הלכך דנכרי שרי ומיהו דישראל לסור מקנסא דקנסוהו רבנן משום דעבר בגל ילפה: **נשלמא נרסה.** דלמר טעמא לסור בהגהה משום קנסא דעבר בגל ילפה הוא היינו דתנא מתני' לסור משום לא ילפה לך: **ואזדו לטעמייהו.** רבא ורב אחא בר יעקב: **מעל.** חייב קרבן מעילה דקסבר חמץ דהקדש בספח בר דמים הוא ואפסדיה להקדש כר' שמעון דלמר חמץ לאחר הספח מותר ואע"ג דקנסא קנים ר"מ בחמנו של הדיוט הואיל ועבר עליו בגל ילפה אבל אתה דבהתירא שהיי' גזיה דלמר מר (לעיל דף ה:) אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אבל אתה אחר הספח הוה מזגין ליה גיזבר לישראל ואכלי ליה: **ויש אומרים לא מעל.** כלומפרש דהואיל ונתחייב כרת משום אכילה פטור מן התשלומין כדבי נחוניא ובמקום שאין קרן אין תומס ואין מעילה: **אם יום"כ נשבת.** המלילה גדיים ביום"כ ומתחייב כרת פטור מן התשלומין כאילו הלילה בשבת שהוא מתחייב בנפשו ב"ד לפטור מן התשלומין (שמות כח) ולא יהיה אסון עונש יענש הא אם אסון יהיה לא יענש שאף יום"כ שמיתתו בידי שמים שנכרתים חייו וגזיו אסון הוא קרוי שגג' (ברייתא מג) וקרבו אסון הלכך פטור מלשלם והכי פרשינן לה בגלו נערות[ט]. יש טועים דקסיל להו כי פטר ר' נחוניא בשוגג עסקינן מדקתני מעל ושוגג לאו בר כרת הוא וטעות הוא זה דגבי חמץ מזיד הוא ונבי הקדש שוגג הוא לא ידע שהוא של הקדש: **ורב יוסף אמר.** מי הוה סבירא להך תנאי דכדבי שמעון דלמר תוך זמנו אסור בהגהה דכולי עלמא מודו דפטור הואיל והשתא מיהא לא חזי ולאו ממונא הוא ומע"ג דקופנו גורס הוא לממון דלמר הספח אלא גזיז דר' יוסי הגלילי פליגי דלמר תוך זמנו גמי שרי בהגהה ובפודין קדשים להאכילן לכלבים קא מיפלגי מאן דלמר מעל סבר דלמור אסור אפילו בהגהה שעה לפדות להאכילן לכלבים ובר דמים הוא ודר' נחוניא לית ליה: **ומאן דלמר לא מעל סבר אין פודין.** הלכך לא חזי. ופלוגתא דתנאי היא בתמורה (דף לא.) מזבח[פ] ולא גיזה בשר ולא חלב ואפילו לכלבים מכאן אתה למד שהכל זכיים למעוטי גיזה וחלב אבל לא לכלבים אלא להא דישראל נמי מישרא קא שרי ואי ר' יוסי הגלילי אפי' תוך זמנו נמי מישרא קא שרי בהגאה אמר רב אחא בר יעקב לעולם ר' יהודה היא ויליף שאור דאכילה משאור דראייה מה שאור דראייה [פ] שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה[ב] קסבר לפרס בתוך זמנו הספח לסס לא פדאו ססור בהגאה וסס פדאו הרי הוא שלו ושמע י"ל אבל אתה נהנה מאבל גבוה שלא יהא אסור

תמן אבל אסור הקדש יש:

מאן יש אומרים ר' נחוניא. תימה לר"י דתמלן דליף לסון אסון בריס אלו נערו (כתובות ל.) [פ] ותיש ליה מיתה בידי שמים פטור מן התשלומים לר' נחוניא אם כן לרבי לתמר לקמן (דף לג.) תזיד במעילה במיתה תמלי פוטר כרת מתשלומים והא תע"ג דבעלמא פוטר מיתה מתשלומין הכא לא פטר דגלי לן קרא[ג] דבשוגג חייב וה"ה כרת תע"ג דבכרת הוא בזיד בשוגג יתחייב ואור"י דבמיתה דגלי לן קרא לא פטרה הכא מתשלומים גלי בכרת לא גלי לא גלי וה"ת והא תמר לקמן (דף לא:) האוכל תרומת תמץ בספח בשוגג מלם קרן ותומס ומקומי' לה כר' נחוניא ופ"ה מיתחייב בתשלומין משום דכי היכי דלא מיפטר מתשלומין משום חיוב מיתה דתרומה הכי נמי לא מיפטר משום כרת של תמץ[ד] ואור"י דתשלומי תרומה במסכת תרומות בפרה הם כדמוכח במסכת תרומות (פ"ו מ"ה) דתנן הם רלה כהן לממול תינו יכול לממול[ה] וכיון דבפרה הוא אין כרת פוטרו משום קם ליה בדרבה מיניה ותדע דהא מתן דלא ליף אסון אסון ולא פטר מיתה בידי שמים מתשלומין הם כן תוכל תרומת תמץ דתמלי משלם דלא שייך למימר כיון שמיתה אינה פוטרת ס"ה כרת דהא מיתה לא פטרה בשום מקום אלא ע"כ מטעם בפרה הוא[ו] ועוד תור"י דהכא תמי מליעא דרבנן דתמרי תזיד במעילה בתוהרה[ז]:

רבי נחוניא היא. תע"ג דהכא בשוגג מיירי מדקתני מעל ולא מעל ש"מ קיימא לן כחזקיה דתמרי[ח] חייבי מיתות שוגגין פטורים מן התשלומין וה"ה כרת לר' נחוניא הקשה ריב"ל דתמלי פטורין הכא מקרבן מעילה משום דקס ליה בדרבה מיניה הא תמר בהמלניע (שבת לד:) המוליא תוכלים בכלי שגג בתוכלים והזיד בכלי חייב על התוכלים תטאת ועל הכלי קיקיון אלמא קס ליה בדרבה מיניה לא פטר מקרבן[ט] ותירץ ריון דפטר מקרן ותומס פטר גמי מקרבן אתין תשם מעילות גם אלא כשים קרן ותומס: **אין פודין את הקדשים וכו'.** הקשה הר"ש דבפ"ג דכתובות (דף יד:) משמע דלא פליגי אלא היכא דקדם הקדיון לממון[י] אבל קדם ממון להקדיון הוכא ומעמה לא קדמו קדושת הגוף כ"ע מודים דפודים ותכא משמע דפליגי אפי' בקדושת דמים[יא] ות"ר ר"ש ה"ק אין פודין מדרבנן ואין לתמוה אמו משום משהא דרבנן נפקיע מעילה דתוריי"ת דכיון דתמרו רבנן אין פודין לא שויא מידי[יב] והא דתמר בהמעבודות (זבחים עא:)[כ] נתערבו בשר שנעבדה וכו' בכלאים וטריפה ירעו עד שיתפלבו וימכרו והשתא ע"כ יאכל בכלים דישראל טריפה אסורה היכי אפיל למתן דתמר אין פודין דהא דאין פודין היינו היכא דלא מזו לאכילה[יא] אבל הכא מזו לסדם אם היו ניכרים דהא רבי עקיבא אדי בבכורות (דף נב.) לומן נכרי על הבכור וזבחים בפ' בתוב יום (דף קד.)[כ] מוכח אר' עקיבא דאסור בכור טריפה בעל מום להאכיל לכלבים אפילו העור אסור בשמשא טריפה קודם הפשט והיכא דאדי ליה דישראל מיתקע לגבי ולאיל[יב]: **אין פודין.** תימה לר"י תע"ג דאין פודין דמין דאסור בשמרף ועשה אפר יכול להאכילו לכלבים, והרי ממון הוא והנהנה מהמון של הקדש מעל. ת"ק סבר פודין אותו ולפיכך מעל, ויש אומרים סבר אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים.

בדין הוא דאפי' תוך זמנו מותר. פרש"י מותר בהגאה וקסה לסי אפסר סס לא יהא שלו בשעת הגאה לסס נתן לו הנכרי הרי הוא שלו וסס גזל מנכרי הרי חייב בתחריותו ולא גרע ממתן שחייב בתחריותו דהוי כשלו ועוד לקמן דקתמר ותזדו לטעמייהו דפליגי בחמץ שעבר עליו הספח ליפלגו בספח גופיה[א] ונרחה לריב"ל דה"ק דקתמר לפי' תוך זמנו מותר היינו בהגאה וסה דקתמר מכל תמה תוכל ולא דוקא מי גמי מחר זמנו קתמר ומיהו בשל גבוה[ב] קשה לפרש בתוך הספח לסס לא פדאו מסור בהגאה וסס פדאו הרי הוא שלו ושמע י"ל מבל תמה נהנה משל גבוה שלא יהא מיסור

ג) [לעיל ה: כג.], ד) [לקמן ל.], ה) [ע"פ מ"ש תוס' ב"ב נג: ד"ה מלן וכו' יתבאר נמי בכאן], ו) כתובות ל. בתוספתא טו: ז) [כתובות נב. לקמן לב. [מגילה ז: תוספתא פ"ק פ"ו ה"ס], ח) [כתובות טו: תמורה י. לא, לב:], ט) [כתובות טו. שבועות יא:] תמורה י. ל: לא., י) [כתובות ל.], כ) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], ל) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], מ) [ועי"ש תוס' כתובות ל: ד"ה זל], נ) [כתובות לה.], ס) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], ע) [ועי"ש תוס' ד"ה ואטרוספה], פ) [ועי"ש תוס' ד"ה ה"מ אמר ר' עקיבא].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מלן וכו' כרים אלו נערות. ג"כ וע"ש בלף ל תוס' בד"ה זה שאכל:

מוסף רש"י

אבל אתה רואה של אחרים. בגבולין של תמרים, כגון נכרי, ושל גבוה. סס הקדישס לבדק הבית (לעיל ה:). **היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין.** לפטור המלילן את הגדיש ביום הכפורים כאילו הלילוהו בשבת (כתובות ל:) לתמר המתחייב כרת פטור מן התשלומין (לקמן לב. שבועות יג.). **אין פודין.** להאכילן לכלבים אלא למיתה וטעון קבורה לתמר מיתה (תמורה יז.).

רבינו חננאל

הא אמר לאחר זמנו דישראל נמי שרי בהגאה, אי ר' יוסי הגלילי כר'. ואוקמה רב אחא בר יעקב כר' יהודה, ואמר דר' יהודה יליף שאור דאכילה, שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמצת, וכתיב תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל חמץ וגו'. וילף אאי שאור דאכילה משאור דראיה שנאמר ולא יראה לך שאור, ומפרש בשאור דראיה לך, ודרשינן ביה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. ובדין הוא דליתני במתני' הכי, חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר באכילה, ובתוך זמנו נמי מותר בהנאה. ואיידי דבעי מיתני סיפא ושל ישראל אסור, דאפילו בהנאה נמי חמץ ישראל שעבר עליו הפסח אסור, תנא רישא נמי של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה. רבא אמר מתני' ר' שמעון היא דסבירא ליה דלפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום, ומתני' דקתני ושל ישראל אסור לאחר זמנו, קנסא הוא דקניס ליה, משום דשהייה גביה ועבר עליה על לא יראה ועל לא ימצא. **בשלמא** לרבא דאוקמה למתני' כר' שמעון ומשום דעבר על לא יראה קנסוהו, היינו דקתני במתני' ושל ישראל שנאמר לא יראה לך, אלא לרב אחא דמוקים כר' יהודה, משום לא תאכל מבעי ליה למיתנא. ומשני רב אחא בר יעקב מי סברת אסיפא דקתני ושל ישראל אסור קאי, והכי קתני חמץ של נכרי מותר, שנאמר לא יראה לך שאור, וילף שאור דאכילה משאור דראיה כדאמרן. ואזדו

א) תוספות לקמן ל. ד"ה ואפילו, ב) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], ג) [ע"ש תוס' ב"ב נג: ד"ה מלן וכו' יתבאר נמי בכאן], ד) כתובות ל. בתוספתא טו: ה) [כתובות לה.], ו) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], ז) [ועי"ש תוס' כתובות ל: ד"ה זל], ח) [כתובות לה.], ט) [ע"ש תוס' ד"ה ואפילו], י) [ועי"ש תוס' ד"ה ואטרוספה], כ) [ועי"ש תוס' ד"ה ה"מ אמר ר' עקיבא].

סו א מיי' פ"ג מהלכות ממץ הלי ד סמג לתון עו:

ב [מיי' פ"ב מהל' מיסודי מזבח הלכה י"]:

מוסף תוספות

א. הואיל ומותר לרב אחא לאכול חמץ של אחרים לפרש"י. תוס' שמץ. ב. דקאמר אבל אתה אוכל של אחרים ושל גבוה. סס. ג. גבי הקדש דלא שייך קלב"מ דאם לא כן אין לך אדם שמועל בהקדש א"כ בספח נמי דאיכא כרת ליתחייב ולא הוה לן למימר דקלב"מ. תוס' כתובות ל: ד. ולא אמרינן דוקא במיתה דגלי גלי אבל כי איכא כרת לא. סס. ה. ואפילו אוכל תרומת עצמו דלא גזל מידי משלם כפרה לעצמו וחומש לכהן. סס. ו. [אבל] (ד)תשלומי קודש לא משום כפרה הוא אלא ממון חייבו הכתוב לשלם מחמת שגזל את ההקדש. תוס' שמץ. ז. משום דבא לכפרה. תוס' ר"פ. ח. שקדיש קדושת הגוף. תוס' הלמ"ש. ט. כי האי חמץ. תוס' שמץ. י. ולא שייכא ביה מעלה. סס. יא. אלא לכלבים כגון קדשים שמתו או נטרפו אבל הני אסורים מחמת טרפות חולין שנתערבו בהן אבל קדשים גופייהו אם היה מכירן דחזו לדידיה שרי להאכילן לעכו"ם ולכלבים. תוס' ומיס עח: יב. והיינו טעמא, דדרשינן ואכלת ולא לכלביך כלומר דבר שאין עומד אלא לכלביך אבל היכא דחזו לדידיה אישתרו לגמרי. סס.

רבינו חננאל (המשך)

לטעמייהו, דאיתמר האוכל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח, לדברי ר' יהודה, רבא אמר לוקה, דהא סתמא קתני, לא שנא דישראל ולא שנא דנכרי. חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו עובר בלאו. ואמרינן מאי טעמיה דר' יהודה, תלתא קראי כתיבי, חד לפני זמנו, שנאמר לא תאכל עליו חמץ והוא משעה ששית עד שחיטת הפסח, וחד לאחר זמנו לא יאכל חמץ, וחד תוך זמנו שחייב לאו וכרת, שנאמר כי כל אוכל מחמצת ונכרתה וגו', ולא יליף שאור דאכילה משאור דראיה. רב אחא בר יעקב אומר אינו לוקה יליף שאור כו'. **והדר ביה רב אחא בר יעקב,** דתניא האוכל חמץ של הקדש במועד מעל, ויש אומרים לא מעל. מאן יש אומרים, א"ר חסדא ר' נחוניא הוא דתניא כרת מן התשלומין כמחויב כרת מן ב"ד, וכיון שאוכל חמץ בפסח חייב כרת ופטור מלשלם קרבן מעילה. **רב יוסף אמר בפודין קדשים להאכילם לכלבים פליגי.** פי' החמץ הזה אע"פ שהוא קדש בין בפסח בין לאחר הפסח אסור באכילה, מיהו פודין אותו להאכילו לכלבים, והרי